

## A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, dr. Ludas László ügyvéd által képviselt **felperesnek** I.r., dr. Lévai Imre ügyvéd által képviselt II.r. és a dr. Papp Tamás ügyvéd által képviselt III.r. alperes ellen **kártérítés** iránt indított perében a Fejér Megyei Bíróság 2007. november 14. napján kelt 5. P. 20.480/2006/61. számú ítélete ellen a felperes 2008. január 21. napján 62. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

### Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 ( tizenöt ) napon belül a II. rendű alperesnek 250.000 ( kettőszázötvenezer ) forint, a III. rendű alperesnek 300.000 ( há-romszázezer ) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az állam javára, az adóhatóság felhívására az ott írt számlára fizessen meg 900.000 ( kilencszázezer ) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

### Indokolás:

A felperes 2006. március 20. napján előterjesztett keresetében utalva az I. és II.r. alperesek büntetőjogi felelősségét megállapító jogerős ítéletre, valamint arra, hogy a III.r. alperes a korábban szakkezelésében volt, utóbb a felperes szakkezelésébe adott erdőterületen engedély nélküli fakitermelést folytatott, kártérítést érvényesített. Az engedély nélküli fakitermelés 1997-ben 11.565.720 Ft, 1998-ban 17.218.148 Ft, 1999-ben 29.357.388 Ft, 2000-ben 1.878.640 Ft értéket tett ki, vagyis összesen 60.019.896 Ft vagyoni hátrány keletkezett. A III.r. alperes 7.433.400 Ft erdőfenntartási járulékot nem fizetett be, elmulasztotta a vágásterületek felújítását, a fiatalosok nevelését, illetve azt igénytelenül végezte, mellyel 9.569.400 Ft

veszteséget idézett elő, elmulasztotta az erdőőrzési kötelezettséget, melyből következően 1.020 m<sup>3</sup> fát lopásszerűen kitermeltek, 3.593.735 Ft kárt okozva. Ezek mindösszesen 20.596.535 Ft kárt eredményeztek. A felperes a birtokbaadás elmulasztása miatt 1998. és 2000. közötti időben 23.642.924 Ft árbevételtől esett el azáltal, hogy nem tudta a vágásérett állományt értékesíteni. A felperes eredeti keresetében ez utóbbi összeg egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket a károkozás időpontjától számított késedelmi kamattal. Az I.r. alperes magatartásával az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 109/F. § (2) bekezdés c) pontját, a II.r. alperes az erdőkről és az erdők védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 13., 14., 24., 41., 58. és 60. §-aiban írt rendelkezéseket szegte meg. Az I. és II.r. alperessel szembeni keresetét emellett a Ptk. 339. § (1) bekezdésére, a III.r. alperes esetén pedig a Ptk. 361. §-ára alapozta. Az egyetemleges marasztalásra irányuló indítványa azon alapult, hogy az I. és II.r. alperesek jogellenes tevékenységének eredményeként a jogalap nélküli gazdagodás tényleges bevétele a III.r. alperesnél jelentkezett. Az alperesek védekezése ismeretében ( 13. sorszámú irat ) előadta, hogy az 1998. december 9-i felmondás folytán a III.r. alperessel megkötött szerződés 1999. december 31. napjával megszűnt, és nem vitatta, hogy eddig az időig a III.r. alperes jogszerűen volt birtokban, ez azonban nem jogosította fel az erdőterület részleges letermelésére. A III.r. alperes a vágásokra erdőhatósági engedéllyel nem rendelkezett. A III.r. alperes vonatkozásában jogcímként jelölte meg a Ptk. 339. § (1) bekezdését is. Az elévülésre vonatkozóan előadta, hogy a polgári jogi igényt az ügyészség az állam képviselőjében előterjesztette. A felperes maga is a jogosítványait az államtól kapta, felhatalmazása kiterjed, hogy az állam kárigényét perben érvényesítse. A követelés nem évült el. Mindenképpen meg kellett várnia büntetőeljárás eredményét, mert utána lehetett dönteni arról, ki jogosult a polgári jogi igényt előterjeszteni. A III.r. alperes helytállási kötelezettségét a Ptk. 348. §-ára is alapozta. 2007. november 12. napján keresete összecszerúságát 24.275.304 Ft-ra pontosította.

Mindhárom alperes a kereset elutasítását kérte.

Az I.r. alperes utalt a III.r. alperessel 1994-ben megkötött szerződésre és arra, hogy azt a MH Fenntartási és Elhelyezési Főigazgatóság Erdőfelügyeleti és Gazdálkodási Osztálya hagyta jóvá és ellenőrizte. Amikor az alakulat parancsnokságát átvette, erdőgazdálkodással kapcsolatos feladatot nem kapott, az évenkénti beszámolók során sem kötelezték ilyen feladatra. Elévülésre is hivatkozott.

A II.r. alperes tagadta, hogy a III.r. alperes vagy annak vezetője akadályozta volna az 1994-ben megkötött szerződés felbontását, a terület átadását. Hogy a kiadott utasítások nem lettek időre végrehajtva, a HM illetékes vezetőinek, intézményeinek döntésképtelenségére, felelősséget nem vállaló, a felperesnek a megoldást nem segítő magatartására volt visszavezethető. A felperes nem tett érdemi intézkedést az erdő kezelésének átvételére annak ellenére, hogy ezt egy 1998. október 1. napján megtartott értekezlet eredményeként megtehetette volna. A felperes 1998. évre nem jelentkezett be erdőkezelőként az illetékes kaposvári erdő-

felügyelőséghez, nem készített vágási, művelési tervet, nem tett intézkedést az erdő védelmét szolgáló feladatokra. Vitatta a büntetőügyben eljáró szakértő megállapításait számszaki szempontból is. Arra az esetre, ha a bíróság a keresetnek helyt adna, a Ptk. 339. § (2) bekezdése alkalmazását kérte a felelősség alóli részbeni mentesítésével, mert döntően a másokba vetett bizalma következtében került idős korára számára méltánytalan helyzetbe. 1998. és 2000. között a felperesnek törvényes lehetősége lett volna a jogi lépések megtételére a terület használata érdekében, de ilyen nem történt, vagyis nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az erdőgazdálkodási engedélyeztetéssel kapcsolatban azt adta elő, hogy bár az előkészítést a III.r. alperes végezte, az engedélyeztetésre való bejelentés az alakulat feladata volt. Elévülési kifogással élt.

Az I. és II.r. alperes egybehangzóan előadta, hogy a jelen kereset előterjesztése előtt az abban írt összeg megfizetésére a felperestől nem kaptak felszólító levelet ( 9. sorszámú jegyzőkönyv ), és pert sem indított ellenük a felperes. E tényt a felperes is elismerte ( 12. sorszámú irat ).

A III.r. alperes nem vitatta az 1998. március 13-án közölt felmondást, de tényként hivatkozott arra, hogy az nem hatályosult, csak az 1998. december 9. napján kelt és 1999. december 31. napjára szóló felmondás. Az azonnali hatályú felmondás kikényszerítésére a HM szervei semmilyen intézkedést nem tettek, de az új szakkezelőként megjelölt felperes sem lépett fel a lehetséges jogi eszközökkel, a felmondás lejártáig nem történt semmilyen intézkedés, vagyis a III.r. alperes a felmondási idő végéig jogszerűen volt az erdők birtokában. A második felmondás közlésével az első felmondás hatálytalanná vált, amit az átadó alakulat felettes szervei, de maga a felperes is tudomásul vett. Abban az esetben, ha a felperes saját szakkezelői jogosultságát állítja, módja lett volna az 1994. január 18. napján megkötött szerződés semmissége megállapítása végett bírósághoz fordulni, amit megtehettek volna az átadó alakulat vagy a felettes HM szervek is, de nem tették. Ezzel összefüggésben a Ptk. 340. § (1) és 341. § (1) bekezdéseire hivatkozott. A felperesnek több jogi eszköz állt rendelkezésére igényei érvényesítésére, de azokkal nem élt. A felperes nem tett eleget az erdőgazdálkodókénti nyilvántartásba vétel kérésére vonatkozó előírásnak sem. Tehát a III.r. alperes jogalap hiányában kérte a kereset elutasítását. Mindazonáltal hivatkozott a követelés elévülésére is. A felperes keresete szerint részéről a birtokbavétel 2000. október 10. napján megtörtént és már 2000. szeptember 5-én állapotfelmérés is zajlott. Vagyis ekkor már tisztában kellett lennie az 1998-tól kitermelt fa mennyiségével, ami számára az elmaradt hasznot jelenthette. A felperes károsodása 2000. október 10-ére bekövetkezett, ekkor kezdődött az elévülés. A felperes azonban az ötéves elévülési idő után, 2006. márciusában terjesztette elő keresetét. Ezt megelőzően a felperes a III.r. alperessel szemben nem érvényesített követelést. Nem vitatta az I. és II.r. alperes elleni büntetőeljárásban az ügyészség által érvényesített polgári jogi igényt, de az az állam nevében történt, a felperes a büntetőeljárásban polgári jogi igényt nem érvényesített. Az érvényesített polgári jogi igény nem alapozza meg a felperesi követelés elévülésének megszakadását. És nincs helye az elévülés nyugvására történő hivatkozásnak sem, mert nem volt olyan ok, ami a felperest a követelés

érvényesítésében akadályozta volna, ilyenként a büntetőeljárásra nem lehet hivatkozni. Mindazonáltal vitatta a követelés összecszerűségét is és az egyetemleges marasztalásra irányuló kérelmet. A felperesi állítással szemben 1998. és 1999. évben mindösszesen 1.967,41 bruttó m<sup>3</sup> fát termelt ki, 2000. évben pedig nem végzett kitermelést. Vitatta a büntetőeljárásban beszerzett szakértői véleményt. A felperes által elismert azon tényből, miszerint 1999. december 31. napjáig jogszerűen volt az erdők birtokában, az következik, hogy megillették mindazon jogok és terhelték mindazok a kötelezettségek, amik a szerződésből eredtek, és ennek része volt a 10 éves üzemtervre alapozott kitermelés is. Azt a körülményt, hogy az erdészeti hatósági engedély 1998 - 2000. közötti bármely évben nem lett kiadva, kizárólag hatósági közigazgatási ügynek minősítette, de nem lehet polgári jogi kártérítési igény alapja azon gazdálkodó szervezet részéről, amely szervezet nem vitatta, hogy 1999. december 31. napjáig nem lehetett az erdők jogszerű birtokosa és kezelője. Mindezek alapján a felperes 1998. és 1999. évre jogszerűen kártérítési igényt nem érvényesíthet. Ha a III.r. alperes jogszerűen volt az erdők birtokában, úgy a felperes erdőgazdálkodást nem folytathatott, az erdők haszna sem illette meg.

A Fejér Megyei Bíróság 2007. november 14. napján meghozott 5. P. 20.480/2006/61. számú ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. és III.r. alpereseknek személyenként 500.000 - 500.000 Ft + 20 % áfa, azaz 600.000 - 600.000 Ft perköltséget, a Magyar Államnak külön felhívásra 900.000 Ft eljárási illetéket.

Ítéletének jogi indokolásában először azzal foglalkozott, hogy az I.r. alperes a perbeli időszakban a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagja volt, aki feladatait katonai szolgálati viszony alapján látta el. A honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény 51. § (1) és (2) bekezdésének felhívását követően utalt a PJD IV. 155. számú döntésre, miszerint ha a károkozó tényleges katonai szolgálatának ideje alatt illetékes parancsnokságának vezénylése folytán végzett munkát, az ilyen tevékenysége körében okozott kárért a szolgálati viszonyon kívül álló károsulttal szemben a Ptk. 348. §-a szerint nem a károkozó, hanem a katonai alakulat a felelős. Rögzítette, hogy akkor is megállapítható a munkáltató felelőssége, ha az alkalmazott a munkaviszonyával összefüggésben bűncselekménnyel okoz harmadik személynek kárt. Munkaviszonyával összefüggésben harmadik személynek okozott kárért az alkalmazott közvetlenül saját személyében nem felel. Ilyen kárért a károsulttal szemben a munkáltató felelős. Tehát, amennyiben a felperest kár érte, úgy azt nem a katonai szolgálati viszony alapján feladatait ellátó I.r. alperessel szemben érvényesítheti, hanem a katonai alakulattal szemben. A II. és III.r. alperes között szintén alkalmazotti jogviszony állt fenn, a jogerős büntetőítéletben megállapított bűncselekményt a II.r. alperes munkaviszonya keretében, annak felhasználásával követte el, így a bekövetkezett kárért ugyancsak a munkáltató felelős a Ptk. 348. §-a szerint. Rámutatott, hogy arra nem volt adat, hogy az I.r. alperes a katonai szolgálati viszony illetve a II.r. alperes a munkaviszony keretein túl okozott volna kárt a felperesnek. E jogi álláspontra tekintettel - ami lényegében a felperes és az I. illetve II.r. alperesek közötti jogviszony hiányát jelentette -, nem tért

ki az I. és II.r. alperesek vonatkozásában a keresetben és az ellenkérelmekben írt egyéb okfejtésekre.

A III.r. alperes tekintetében az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperesi követelés elévült-e. A Ptk. 326. § (1) és (2), 360. § (1) bekezdéseinek, a PK. 51. számú állásfoglalásnak ismertetését követően rögzítette, hogy a felperes úgy nyilatkozott, miszerint részére az erdőterületeket 2000. október 10-én adta át szakkezelésre a III.r. alperes a 2000. szeptember 5-i állapotfelmérés után. Ezen nyilatkozatát az alperesek egyike sem vonta kétségbe, ezért a bíróság tényként kezelte. 2000. október 10-ére a felperes a korábbi, 2000. májusi és 2000. szeptemberi állapotfelmérései alapján képet kaphatott arról, hogy az engedély nélküli fakitermelés miatt milyen károk érték az erdőállományt és ezáltal a felperest. Az elsőfokú ítélet szerint a felperes kártérítési követelése 2000. október 10. napjától vált esedékessé. A Ptk. 324. § (1) bekezdésében írt igényérvényesítési határidő alapján arra a következtetésre jutott, hogy 2005. október 10. napjával a követelés elévült, amennyiben nem történt az elévülés nyugvását vagy megszakadását eredményező cselekmény. A felperes kereseti kérelmét az öt éves elévülési határidő után terjesztette elő. A felperes hivatkozott a Ptk. 360. § (4) bekezdésére, mely szerint öt évnél rövidebb idő alatt nem évülhet el a követelés, ha a kárt bűncselekménnyel okozták. A bűncselekménnyel okozott kár esetén azonban a követelés öt éven túl sem évül el mindaddig, amíg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül. A Btk. 319. § (3) bekezdés c) pontjának, 33. § (1) bekezdés b) pontjának és 34. § (1) bekezdés a) pontjának egybevetése után kifejtette, hogy ezen szabályoknak az a lényege, hogy a bűnelkövető öt év elteltével se mentesülhessen a bűncselekményével okozott kár megtérítésének felelőssége alól. Mivel a büntetőeljárás alanya csak természetes személy lehet, a III.r. alperes büntetőjogi felelősségre vonása kizárt, így a bíróság álláspontja szerint vele szemben ez a szabály nem alkalmazható, hanem a Ptk. 324. § (1) bekezdése szerinti általános szabályok szerint kell az elévülést megállapítani. Olyan körülmény sem merült fel az eljárás során, ami alapján a felperes a Ptk. 326. § (2) bekezdésére hivatkozva menthető okból nem tudta volna követelését érvényesíteni. A kártérítési igény bíróság előtt való érvényesítésének lehetősége adott volt számára 2000. október 10. napjától kezdődően. Alappal nem hivatkozhat arra, hogy büntetőeljárás eredményétől függően indíthatta csak meg a kártérítési pert, hiszen az általa hivatkozott kár bekövetkezésének ténye, mértéke, a károkozó személye mindvégig tudott volt részéről. Nem volt olyan a Ptk. 327. § (1) bekezdésében szabályozott felperesi cselekmény sem, ami az elévülést megszakította volna. A felperes a per során úgy nyilatkozott, hogy a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítást nem közölt az alperesekkel, bírósági úton a pert megelőzően nem érvényesítette igényét, egyezséget nem kötött az alperesekkel és az alperesek részéről nem történt meg a per adatai alapján a tartozás elismerése sem. A felperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy a büntetőeljárás során az ügyész által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítése az elévülés megszakadásához vezetett volna. Az ügyész által előterjesztett polgári jogi igény nem a III.r. alperessel, mint a Ptk. 53. § (2) bekezdésében szabályozott, illetve a Gt. rendelkezései szerint működő önálló jogi személyiségű gazdasági társasággal szemben lett előterjesztve, hanem az I. és

II.r. alperesekkel, mint magánszemélyekkel, a büntetőeljárás alanyaival szemben. Egyébként pedig az ügyész nem a felperes nevében, képviselőjében, hanem az állam, mint a Ptk. 28. § (1) bekezdése szerinti jogi személy képviselőjében lépett fel. Az ügyész büntetőeljárásbeli cselekményei a III.r. alperes vonatkozásában az elévülés szempontjából irrelevánsak. Az elévüléssel kapcsolatos álláspontja miatt az elsőfokú bíróság a III.r. alperes tekintetében kereseti kérelemben és az ellenkérelmekben előadott egyéb körülményekre nem tért ki.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése, a 32/2003. ( VIII. 22. ) IM rendelet 3. § (6) bekezdése felhívása mellett döntött azzal, hogy az ügyvédi munkadíjat az elvégzett munkával arányosan állapította meg általános forgalmi adóval növelt összegben és kötelezte a felperest illetékfeljegyzési jogára tekintettel le nem rótt eljárási illeték megfizetésére.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperesek módosított kereseti kérelmének megfelelő marasztalását kérte, valamint az alperesek kötelezését a perköltség megfizetésére. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság széleskörű, gyakorlatilag mindenre kiterjedő bizonyítási eljárást folytatott le, melynek során a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a tényállás megállapítása nehézségbe nem ütközhetett, különös figyelemmel arra, hogy a tényállás vonatkozásában korábban büntetőbíróság is egyértelműen állást foglalt. Nem lehetett vitás a büntetőeljárásban marasztalt elkövetők felelőssége sem. A károkozás tekintetében is tiszta, egyértelmű képet kapott a bíróság, adott volt a károkozó személye, a jogellenes magatartás és annak eredménye, az okozott kár nagysága. A felperes fenntartotta azon álláspontját, mely szerint, mint az adott területen regisztrált erdőgazdálkodó, az igényét az állam helyett saját nevében jogszerűen érvényesíti. Abban az esetben, ha az állam közvetlenül vesz részt polgári jogi jogviszonyban, úgy az államot a pénzügyminiszter képviseli. Ezt a jogkörét azonban más állami szerv útján is gyakorolhatja, vagy más állami szervre ruházhatja át. A kincstári vagyon felett a tulajdonosi jogok gyakorlása a Kincstári Vagyoni Igazgatóság útján történt, a Kincstári Vagyoni Igazgatóság pedig az elidegenítés és megterhelés kivételével a jogosítványait a Honvédelmi Minisztérium közbeiktatásával a tényleges vagyonkezelőre, a felperesre ruházta át. Ennek alapján tehát a büntetőeljárásban a Magyar Állam képviselőjében ügyész által előterjesztett polgári jogi igény egyéb törvényes útra történő utasítására figyelemmel, a felperes jogosult és köteles, mint az állami vagyon tényleges kezelője az igényt külön peres eljárás keretében érvényesíteni. Úgy ítélte meg, hogy az ügyész a büntetőeljárás során a polgári jogi igényt előterjesztette, és ez az elévülés megszakadásához vezetett. Az ügyész büntetőeljárásbeli cselekményei nem irrelevánsak az elévülés szempontjából. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában az I. és II.r. alperesek vonatkozásában hivatkozott arra, hogy károkozó magatartásuk miatt nem ők, hanem a munkáltató a felelős. Az indokolást lényegében elfogadta, azonban nemcsak annak van jelentősége, hogy a károkozó alkalmazott helyett a munkáltató a felelős, hanem annak is, hogy az elkövetővel szemben milyen határidőn belül terjeszthet elő igényt a károsult, melynek alapján a munkáltató helytállási kötelezettsége feléled. Az volt a büntetőeljárás feladata, hogy

tisztázódjon: munkaviszonyukkal, szolgálati viszonyukkal összefüggésben az I. és II.r. alperesek okoztak-e kárt és milyen mértékben. Nem vitás, hogy a felperes 2000. október 10-én a perbeli erdőterületeket kezelésbe átvette, és az sem vitás, hogy már ekkor látható volt, az érintett erdőterületeken jogszerűtlen, engedély nélküli fakitermelések történtek, azonban 2000. október 10-én a felelősség kérdésében még nem lehetett állást foglalni, sőt még azt sem lehetett meghatározni, hogy kivel szemben kellene a kártérítési igényt előterjeszteni. Az ügy tisztázása érdekében történt meg a büntetőfeljelentés és kezdődött meg egy hosszadalmas eljárás. Álláspontja szerint a Ptk. 348. § (1) és a 360. § (4) bekezdései a jelen ügy szempontjából szorosan kapcsolódnak. Elfogadva, hogy az alkalmazottak által harmadik személynek okozott kárért a munkáltató felelős, azt is meg kell állapítani, hogy a munkáltató felelőssége mindaddig nem szűnik meg, amíg a harmadik személy a károkozó alkalmazottal szemben jogszerűen érvényesíthetné kártérítési igényét. A munkáltatóval szembeni követelés elévülése is csak akkor következhet be, amikor az alkalmazottakkal szembeni követelés is elévült. A felperes álláspontját támasztja alá tehát az, hogy sem az I. és II.r. alperes, sem a III.r. alperes vonatkozásában a speciális szabályozásra figyelemmel a követelés nem évült el. Az alkalmazottakkal szembeni igényérvényesítés kinyilatkoztatása nemcsak az alkalmazottakkal szemben, hanem az alkalmazottakért helytállni tartozó munkáltatóval szemben is megszakítja az elévülési határidőt, így az újra kezdődik. A büntetőeljárásban eljáró ügyész a polgári jogi igény érvényesítésére vonatkozó nyilatkozatot megtette, és így az elévülést is megszakította. Az elévülési határidő öt éven túl sem jár le mindaddig, amíg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül. Bár a kártérítési követelés elévülése a követelés esedékességekor elkezdődik, indokolt lehet az elévülés nyugvására vonatkozó szabályok alkalmazása, ha a károsult a károkozásról később szerez tudomást. Az elévülés nyugvására okot adhat, hogy a jogosult a kártérítési követelését nem tudja érvényesíteni addig, amíg a kár összegéről nem szerez tudomást. Szükséges volt a büntetőeljárás eredményének bevárása, hiszen egyrészt meg kellett várni, hogy a büntetőbíró megállapítja-e a bűncselekmény elkövetését, a vádlottak felelősségét, és nem utolsósorban miként dönt az ügyész által előterjesztett polgári jogi igényről. Az I. és II.r. alperesek büntetőjogi felelősségének, a károkozásnak és a kár összegének megállapítása elengedhetetlen feltétele volt annak, hogy a felperes hivatkozva a Ptk. 348. § (1) bekezdésére, a III.r. alperessel szemben is előterjessze kereseti követelését. A polgári jogi igény egyéb törvényes útra történő utasítása szintén jelentőséggel bír, hiszen a jogerős döntés meghozataláig joggal feltételezhette a felperes, hogy a polgári jogi igény vonatkozásában is döntést hoz a büntetőbíró. A bíróság jogerősen egyéb törvényes útra utasította a polgári jogi igényt, ezért alappal hivatkozhat a felperes arra, hogy mindaddig, amíg ez nem történt meg, az elévülés nyugodott. Az elévülés nyugvásának megszűnése szempontjából annak is jelentősége van, hogy a károsult mikor jutott teljes körűen az igényérvényesítéshez szükséges információk birtokába. A jogerős másodfokú büntetőbírói ítélet részletes indokolása ismeretében került a felperes abba a helyzetbe, amikor dönthetett az igény érvényesítéséről. Az elsőfokú bíróság elévülésre vonatkozó megállapításaival tehát a felperes nem értett egyet.

Az I. és II.r. alperesek az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A III.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében szintén az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta. Állította, hogy 1999. december 31. napjáig jogszerűen tartotta birtokában a perbeli erdőket, mert a honvédségi alakulattal 1994. január 18-án megkötött szakkezelési megállapodást csak az 1998. december 9-i felmondás szüntette meg joghatályosan az abban megszabott felmondási idő elteltével. Ennek tényét maga a felperes is elismerte a 2006. augusztus 18-i előkészítő iratában. A felperes 2000. január 1. napját megelőzően nyilvánvalóan nem lehetett a perbeli erdők jogszerű szakkezelője, erdészeti tevékenységet nem folytathatott, következésképpen árbevételtől sem esett el, tehát nincs semmi jogalapja elmaradt haszon címén kártérítési igényt érvényesíteni. A fellebbezésben azonban a felperes azt állítja, hogy a saját jogán, de mégis az állam helyett érvényesít igényt. Ez azt a célt szolgálja, hogy a 2000. január 1. napja előtti időre is jogalapot teremtsen az igényre, hiszen a felperes által sem vitatottan 1999. december 31-ig nem volt alapja a perbeli területen az erdőgazdálkodási tevékenységre. A Honvédelmi Minisztérium, mint vagyongazdálkodó a felperessel 1998. júniusában megkötötte azon „használatba-adási szerződés”-t, amely szerződés 3.1. pontjában foglaltak szerint a vagyongazdálkodásba tartozó erdővagyon erdőgazdálkodás folytatása céljából a felperes használatába adta. A felperes részére átadott használati jog az erdővagyon vonatkozásában a birtoklás, a használat és a hasznok szedésének a jogát foglalja magába. A használatba-adási szerződésből megállapítható, hogy nem felel meg a tényeknek az a felperesi fellebbezésben szereplő állítás, miszerint a Kincstári Vagyon Igazgatóság az elidegenítés és megterhelés kivételével jogosítványait a Honvédelmi Minisztérium közbeiktatásával a tényleges vagyongazdálkodóra, a felperesre ruházta át. A használatba-adási szerződés alapján a felperes tényleges vagyongazdálkodónak nem tekinthető, csupán használati joggal rendelkező erdőgazdálkodónak. A felperes még közvetve sem kapott arra jogosítványt, hogy a Magyar Állam helyett és nevében az államot korábban ért kár megtérítését érvényesítse. A felperesnek csupán arra van joga, hogy a jogszerű birtokba lépését követően a gazdálkodását akadályozó vagy lehetetlenné tevő személlyel szemben elmaradt bevétel címén érvényesítsen igényt. A felperes keresetében, majd az elsőfokú eljárásban kiesett ( elmaradt ) bevétel címén jelölte meg követelése alapját. Annak ténye, hogy a felperes nem jogosult az állam helyett az államot korábban ért kár megtérítését érvényesíteni, abból is következik, hogy a felperes nem minősül állami szervnek, hanem egyszerű gazdálkodó szervezetnek még akkor is, ha egyetlen tulajdonosa a Magyar Állam. Az elsőfokú ítélet megalapozottan állapította meg, hogy a felperes követelése 2005. október 10. napján elévült. Az elsőfokú bíróság helytállóan 2000. október 10. napjában határozta meg a felperesi birtokbavétel időpontját és azt, hogy ezt követően nem volt olyan körülmény, ami a felperest akadályozta volna a kártérítési igény érvényesítésében ( Ptk. 326. § (2) bekezdés ), mert a felperes által indítható polgári pert az I. és II.r. alperesek elleni büntetőeljárás eredménye nem befolyásolhatta, minthogy a kártérítési igény érvényesítéséhez szükséges körülményekről a felperesnek tudomása volt. Így tudta - saját felfogása szerint -, hogy kára keletkezett, annak mértékét felmérte, tudta, hogy a III.r. alperes termelte

ki a fát, ezért semmi oka nem volt arra, hogy a büntetőeljárás kimenetelét bevárja, mert a kártérítési igényt a bűnösség megállapítása nem befolyásolhatta. A felperes a polgári kártérítési pert abban az esetben is megindíthatta volna, ha az I. és II.r. alperesek bűnösségét a büntetőeljárásban nem állapítják meg. Az elévülés megszakadása a felperes vonatkozásában azzal sem következhetett be, hogy az ügyész a Magyar Állam nevében polgári jogi igényt érvényesített. A felperes a polgári perben nem tekinthető az állam képviselőjének, az ügyész a büntetőeljárásban az államot ért kár megtérítése iránt lépett fel, és nem a felperes kárát érvényesítette, minthogy a kettő nem azonos. Alaptalannak minősítette a Ptk. 360. § (4) bekezdésére történő hivatkozást is, minthogy ez csak a büntetőeljárás alá vont természetes személy esetében alkalmazható, a jogi személy III.r. alperesre nem. A büntetőeljárásban született jogerős ítélet a Magyar Állam sérelmére elkövetett bűncselekményben mondta ki bűnösnek az I. és II.r. alpereseket, és nem a felperes sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt. Nincs olyan büntetőítélet, ami azt tartalmazná, hogy az I. és II.r. alperesek a felperes mint sértett sérelmére követtek volna el kárt eredményező bűncselekményt. Mindazonáltal annak is jelentőséget tulajdonított, hogy a felperes 1999. december 31-ig nem tekinthető jogszerű erdőgazdálkodónak, eddig az időpontig a III.r. alperes jogszerűen tartotta birtokában az erdőket, ott a felperes gazdálkodást nem folytathatott, következésképpen elmaradt haszna sem keletkezhetett. A 2000. évben a szakértői véleménybe foglaltak szerint is mindössze 299 nettó m<sup>3</sup> fa került kitermelésre. A felperes a 10 éves gazdálkodási ütemtervet szem előtt tartva még kitermelhette volna az erre az évre jutó famennyiséget, melyre tekintettel a 2000. évre is indokolatlan elmaradt haszon címén kárt érvényesítenie. A felperes egyébként csak 2000. szeptember havában kezdte meg az erdők felmérését, noha azt már az év első felében is megtehetette volna, a felperes késedelme miatt került sor csak 2000. október 10-én az erdők tényleges birtokba adására. Hangsúlyozta, hogy 1998. júniusát követően tehát a használatba-adási szerződés megkötése után a felperes semmilyen értékelhető jogi lépést nem tett annak érdekében, hogy a III.r. alperest eltiltassa az általa kifogásolt tevékenységtől ( Ptk. 341. § (1) bekezdés ), nyilvánvalóan azért, mert maga is úgy értékelte, hogy a III.r. alperes 1999. december 31-ig jogszerűen volt az erdők birtokában. Hivatkozott továbbá a Ptk. 340. § (1) bekezdése szerinti kárelhárítási kötelezettség elmulasztására is.

A felperes fellebbezése folytán az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt jogerőre emelkedett rendelkezése, a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében felülbírált ( Pp. 228. § (4) bekezdés ).

A felperes fellebbezése a következők szerint nem alapos.

A felperes fellebbezésében a megállapított tényállást nem tette vitássá, és a másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a releváns tényállást helyesen állapította meg.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével, annak jogi indokolásával egyetért, ezért ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján, de utalva a Pp. 254. § (3)

bekezdés második mondatára helybenhagyta. A fellebbezésben és a III.r. alperes részletes ellenkérelmében foglaltakra tekintettel a következőkre kíván rámutatni.

A felperesnek az I. és II.r. alperesekkel szembeni keresete azon alapult, hogy jogerős büntetőítélet állapította meg vagyoni elleni bűncselekmény miatt büntetőjogi felelősségüket az utóbb felperes használatába adott erdőterületek tekintetében. E körben azonban annak van jelentősége, hogy az I. és II.r. alpereseket a Magyar Állam, mint sértett sérelmére megvalósított cselekményben mondták ki bűnösnek a büntetőítéletek ( KB. I. 101/2003/14. számú ítélet 6. oldal 8. bekezdés, 1. Kbf. 221/2004/10. számú ítélet 4. oldal 4. bekezdés ). A büntetőügyben a felperes sérelmére okozott vagyoni hátrány nem képezte vizsgálat tárgyát. Az ügyész a polgári jogi igényt az állam sérelmére megvalósult vagyoni hátrány miatt érvényesítette, amit azonban a büntetőbíróság érdemben nem bírált el. A felperes polgári jogi igényt nem érvényesített, a büntetőügy a felperes vonatkozásában előzetes kérdést nem bíralt el. A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti felelősségi alakzat csak akkor érvényesülhet, ha speciális szabály nincs. Az adott esetben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az I. és II.r. alperesek tekintetében speciális szabály a Ptk. 348. § (1) bekezdése, mivel a terhükre rótt jogellenes magatartást mindketten munkaviszony, illetve azzal egy tekintet alá eső szolgálati jogviszony keretében valósították meg. Ebből következően tevékenységükért a harmadik személy felé közvetlen kártérítési felelősséggel nem tartoznak, a károsult harmadik személlyel szemben a munkáltató felelős, a munkavállalót - függetlenül a beosztásától - polgári jogi felelősség nem terheli, ezért az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a keresetet az I. és II.r. alperesek tekintetében a jogviszony hiányára alapítva.

A felperes az I.r. alperes munkáltatóját nem perelte, így e körben a felelősség nem volt vizsgálható, követelést érvényesített viszont a III.r. alperessel, mint a II.r. alperes munkáltatójával szemben.

A Ptk. korábban már felhívott 348. § (1) bekezdése értelmében a II.r. alperes által a munkaviszonyával összefüggésben harmadik személynek okozott kárért a III.r. alperest terhelne felelősség. A III.r. alperes a vele szembeni követelés elévülésére hivatkozott, és emiatt az elsőfokú bíróság - helyesen - elsődlegesen ezt a kérdést vizsgálta. A felperes elismerte, hogy a perindítást megelőzően a III.r. alperes felé nem érvényesített kárigényt az erdőgazdálkodási tevékenységből eredő sérelmei miatt. A joghatályos szerződés megszüntetése folytán a felperes 2000. január 1. napjától volt jogosult a birtokbavételre. A birtokbavételi eljárás azonban 2000. őszéig elhúzódott. A felperes állítása az volt, hogy mindaddig, amíg a büntetőeljárás le nem zárult, nem volt abban a helyzetben, hogy a keresetét előterjessze, egyébként is az ügyész által érvényesített polgári jogi igény az elévülést megszakította. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon okfejtésével, hogy az ügyész polgári jogi igényt az I. és II.r. alperesekkel szemben terjesztett elő, de esetükben sem a felperes sérelmére megvalósított bűncselekmény miatt. A polgári jogi igény arra irányult, hogy a bíróság a vádlottakat kötelezze a Magyar Állam javára 56.469.758 Ft és ennek 2000. október 10. napjától

számított évi 20 %-os kamata megfizetésére ( Debreceni Katonai Ügyészség B. III. 240/2002. számú 2003. szeptembere 19. napján előterjesztett vádirata ). A polgári jogi igény nem a felperes követelését takarta ( megjegyzendő erre az ügyészségnek eljárásjogi lehetősége sem volt ), és nem a III.r. alperest terhelő kötelezettség megtérítésére irányult, hiszen polgári jogi igény csak a büntetőügy terheltjével szemben érvényesíthető. Ilyen módon minden szempontból alkalmatlan volt a felperesnek a III.r. alperessel szembeni követelése elévülésének megszakítására. Megalapozott az a III.r. alperesi álláspont, hogy a felperes és a Magyar Állam mint jogosult nem azonos, hiszen mindkettő önálló jogi személyiséggel rendelkezik ( Ptk. 28. § (1), 52. § (1), (2) bekezdés ). A III.r. alperes terhére írható tevékenység 2000. tavaszán lezárult, a felperes 2000. őszére befejezte a terület átvételét, és erre az időre már minden lehetőség adott volt, hogy az esetleges károkozást felmérje. A Ptk. 360. § (1) bekezdése értelmében a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes, és a Ptk. 326. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált. A felperes 2000. január 1. napjától vált a terület szakkezelőjévé, hiszen a honvédségi alakulat és a III.r. alperes közötti 1994. január 18. napján megkötött erdészeti szakkezelésre és hasznosításra vonatkozó szerződés a szabályszerű felmondás folytán erre az időre szűnt meg. A felperes 2000. január 1. napjától, de legkésőbb 2000. őszétől abban a helyzetben volt, hogy kárigényét öt éven belül érvényesítse, ezt azonban elmulasztotta, miáltal követelése a perindításig a III.r. alperessel szemben elévült, az a Ptk. 325. § (1) bekezdése folytán bírósági úton már nem érvényesíthető. Nem volt akadálya sem az igényérvényesítésnek, hiszen a felperesnek tudnia kellett és tudta is, ki volt előtte az erdőgazdálkodó, akinek tevékenységét kifogásolta. Az átadás-átvétel után a kár mértékét is felbecsülhette, ennek pontos összege ismeretének hiánya nem jelent akadályt, hiszen a perben a kereset az összegszerűséget illetően módosítható. Helyes volt emellett a Ptk. 360. § (4) bekezdésével kapcsolatos elsőfokú ítéleti érvelés is. Tényszerűen az I. és II.r. alperest bűncselekmény elkövetésében marasztalta a bíróság, de annak a bűncselekménynek a sértettje, aminek a tekintetében a büntetőjogi felelősségüket kimondta, nem a felperes volt. A felperes sérelmére elkövetett bűncselekményben az I. és II.r. alperest nem mondták ki bűnösnek, ezért a Ptk. 360. § (4) bekezdése nem alkalmazható.

ár az elsőfokú bíróság jogi álláspontja alapján helyesen a kártérítési felelősség egyes elemeivel nem foglalkozott, a fellebbezésre és fellebbezési ellenkérelemre tekintettel a másodfokú bíróság annyit szükségesnek tart megjegyezni, hogy a felperes esetleges károsodása sem lehet azonos az erdőművelési hiányosságok miatt a Magyar Államot, mint tulajdonost ért esetleges vagyoni hátránnyal. A felperes árbevétel-kiesést csak attól az időtől érvényesíthetett volna, amikor a III.r. alperes szerződése az abban kikötötteknek illetve jogszabályoknak megfelelően megszűnt.

A másodfokú eljárásban pervesztes felperes a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a II. és III.r. alperesek képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíjat ( Pp. 75. § (2) bekezdés ) megtéríteni, melyhez a III.r.

alperes esetén a 32/2003. ( VIII. 22. ) IM rendelet 4/A. § (1) bekezdése szerinti általános forgalmi adó járul. A felperesnek a 6/1986. ( VI. 26. ) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében viselnie kell a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

, 2008. május 15.

**Dr. Tölg-Molnár László sk.**  
a tanács elnöke

**Dr. Madarász Anna sk.**  
előadó bíró

**Dr. Hóbl Katalin sk.**  
bíró

A kiadmány hitelül: